

To pomeni, da se mora spremeniti tudi način financiranja (predvsem visokega) šolstva. Če hočemo omogočiti izobraževanje kar najširšim množicam prebivalstva, se mora temu ustrezno tudi povečati obseg financiranja do mere, ki presega zmožnosti državnih proračunov, zato je modro k financiranju izobraževanja pritegniti tudi zasebne vlagatelje in sponzorje. Poleg tega si v svobodni družbi ne želimo nadzora države ne nad osnovno kapitalsko naložbo, saj bi bila ta posledično vodena neučinkovito in potratno, ne nad mišljenjem in znanjem, saj bi bila to zanesljiva pot v totalitarizmu (Drucker, 1996: 133–134). »/.../ visoko šolstvo je postalo osrednja kapitalaska naložba družbe znanja, zato ga ne moremo več razumeti in financirati kot luksuza, socialne storitve ali kot kulturnega ornamenta.« (Drucker, 1996: 137) Namesto tega Drucker predlaga neke vrste šolsko civilno družbo – široko mrežo privatno financiranih, a neprofitnih, nevladnih organizacij, ki ponujajo izobraževalne storitve in učijo ljudi učiti se ter jih podpirajo pri vseživljenjskem učenju (Drucker, 1996: 135). Drug konkreten predlog so individualne pogodbe o donosih na človeški kapital, pri katerih ne gre več za klasične študentske kredite, temveč za naložbo posameznih ali institucionalnih vlagateljev v človeški kapital obetavnih študentov (kar pomeni, da zasebniki ali zasebne poslovne družbe študentom, ki sklenejo te pogodbe, plačajo šolnino in druge stroške izobraževanja – podobno kot pri kadrovskih štipendijah), pri čemer donose predstavlja določen odstotek bodočih osebnih dohodkov, ko ti študentje postanejo produktivni znanjski delavci.¹³ S takšno individualizacijo stroškov visokega šolstva (neke vrste listninjenjem šolnin) bi »na en mah rešili finančne probleme visokega šolstva in hkrati preprečili državni nadzor nad osnovno družbeno kapitalsko naložbo« (Drucker, 1996: 136).

Drucker svojo razpravo o visokem šolstvu v družbi znanja konča z deliričnim zaklinjanjem odličnosti in osebnostne rasti ter z vnaprejšnjo zavrnitvijo potencialnih nasprotnikov takšnega ekonomističnega ali tehnološko determinističnega pogleda na visoko šolstvo. A zavrne le humanistične kritike, ki jih v desetletjih uvajanja družbe znanja dejansko ni manjkalo: tako denimo pokaže, da tudi če izobraževanje obravnavamo kot kapitalsko naložbo, to ne pomeni, da bosta splošna izobrazba ali temeljno raziskovanje izginila ali da bo edino znanje v družbi znanja tisto, ki bo aplikativno in neposredno uporabno za gospodarstvo. Tako obenem demonstrira bedo humanističnih kritik neoliberalnih šolskih politik in zmožnost neoliberalne imaginacije, da te kritike vključi v svoje programe in strategije ter jih s tem nevtralizira.

13 Za kritično analizo strategij človeškega kapitala cf. Adamson (2009).